

Geachte leden van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Via dit position paper wil ik, vanuit mijn functie als docent in het mbo-onderwijs, graag mijn visie en standpunten met jullie delen voor het rondetafelgesprek over 'de kwaliteit van het mbo' op 10 april 2024 aanstaande.

Onze mbo-studenten zijn onmisbaar in en voor onze maatschappij. Er is steeds meer positieve aandacht en aanmoediging voor het volgen van een mbo-opleiding. We zien echter een landelijke daling van het aantal studenten dat kiest voor een mbo-opleiding. Dat is zorgelijk voor de toekomst van de cruciale beroepen die onze mbo-ers vervullen in onze maatschappij. Als docent ervaar ik dat leerlingen van het voortgezet onderwijs zich onvoldoende oriënteren op de keuze voor een passende mbo-opleiding. Dit resulteert in het maken van een verkeerde studiekeuze, waardoor vervroegd uitval optreedt.

Uit cijfers van de Onderwijsinspectie blijkt dat ruim 33.000 studenten vorig schooljaar stopten met hun mbo-opleiding zonder het behalen van hun diploma. Het is dan ook van belang dat er, in iedere regio, meer samenwerking plaatsvindt tussen voortgezet onderwijs scholen en mbo-scholen. Door samen verplichte oriëntatiedagen te organiseren, waarbij docenten en studenten van verschillende mbo-opleidingen voorlichtingen en workshops geven aan leerlingen van het voortgezet onderwijs zijn de aankomende studenten beter geïnformeerd bij het maken van een passende studiekeuze. Ook horen wij het volgen van meeloopdagen binnen een mbo-opleiding aan te moedigen. Daaropvolgend is een verplicht intakebeleid per mbo-opleiding van groot belang. Dit houdt in dat er na de aanmelding een gesprek wordt gevoerd, waarbij de toekomstige student en docent samen kijken of de gekozen opleiding passend is bij de passie en het niveau van de student. Bij een aantal opleidingen wordt dit al succesvol ingezet.

Naast het maken van een verkeerde studiekeuze blijkt dat studenten met een stapeling van meerdere problemen vier keer vaker uitvallen in het mbo-onderwijs. Het gaat hierbij met name over een stapeling van problemen in het mentale welzijn van de student. Als docente herken ik dit ook vanuit onze beroepspraktijk en zie ik dat de prestatiedruk onder onze studenten toeneemt. Ik zie studenten die last hebben van bovenmatig perfectionisme en verschillende psychische klachten. Er wordt van onze studenten verwacht dat zij weerbaar zijn tegen dagelijkse uitdagingen, terwijl zij aangeven het gevoel te hebben om altijd 'aan te moeten staan'. Gelukkig is er ook een grote groep van onze mbo-studenten hierin voldoende weerbaar. Als onderwijsinstelling horen wij de student hierin te ondersteunen door niet alleen oog te hebben voor hun ontwikkeling als zelfstandig beroepsprofessional, maar ook als veerkrachtige burger in onze samenleving.

Het beroepsonderwijs speelt een grote rol in het leven van de student. Hoewel de factoren die samenhangen met het mentale welzijn van studenten zich niet beperken tot het leven in en om de school, is dit een belangrijke plek om studentenwelzijn te versterken. Het is van belang dat de student hierbij de regie ervaart en wordt ondersteund door school. Wij kunnen onze studenten hierin ondersteunen door hen bij de start van hun vervolgopleiding trainingen op maat te bieden die gericht zijn op hun mentale welzijn. Het doel van deze trainingen is om de zelfstandigheid, weerbaarheid en veerkracht van de student te vergroten aansluitend bij zijn individuele behoeften. De student leert op het gebied van mentaal welzijn om risicosignalen bij zichzelf en bij anderen te signaleren. Hierdoor ontstaat niet alleen erkenning, maar de student weet ook hoe hierin te handelen. Wanneer wij dit als vast onderdeel, tijdens de start onze mbo-opleidingen integreren, bevorderen wij samen het mentale welzijn van de student en ondersteunen wij hem nog beter in het behalen van een diploma. Dit draagt naar mijn mening positief bij aan de kwaliteit van het mbo-onderwijs, aangezien dit mede wordt bepaald door de sfeer in de school, de docent die voor de klas staat en het ervaren van een positief leerklimaat. Daarnaast bevorderen wij hierdoor ook de uit- en doorstroom van het mbo. Het zou beter zijn als studenten die gedurende een schooljaar uitvallen de kans krijgen om tussentijds in te stromen, in hetzelfde studiejaar, binnen een andere, passende opleiding. Zo verkleinen wij voor hen de drempel om, nadat zij gestopt zijn, weer te starten met een mbo-opleiding.

Het welzijn van de student en het welzijn van de docent zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Van docenten wordt verwacht dat zij aansluiten bij de leer- en ontwikkelingsbehoeften van iedere student en aandacht hebben voor hun mentale welzijn. Bijna 35.000 docenten en andere onderwijsgevendenden werken er hard aan om onze studenten, van jong tot oud, een goede basis te bieden voor hun toekomst. Met

kennis, vaardigheden, enthousiasme en passie kunnen zij voor de student het verschil maken, zoals staat beschreven in de werkagenda mbo 2023 - 2027. Hoewel Passend onderwijs stopt na het voortgezet onderwijs, wordt er ook van onze mbo-docenten verwacht dat zij deze studenten kunnen onderwijzen. Het is dan ook van belang dat alle docenten leren hoe zij studenten kunnen ondersteunen in hun individuele leerbehoeften, mentale welzijn én dat zij hierbij ook voor zichzelf en voor hun collega's kunnen zorgen. Dit maakt dat ik het van belang acht dat er bij lerarenopleidingen en tijdens het inwerktraject van een docent handvatten worden aangereikt over hoe zij effectief hun tijd kunnen verdelen, waarbij er een balans is tussen inspanning en ontspanning. Hierdoor zullen docenten meer rust en energie ervaren, waardoor de kans op uitval onder studenten en docenten verkleind wordt. Ook horen zij vanuit de onderwijsinstelling tools te krijgen in hoe zij risicosignalen bij henzelf en bij collega's kunnen signaleren. Er hoort binnen de onderwijsinstelling een norm afgesproken te worden in hoe en wanneer docenten communiceren richting studenten. Daarnaast is het wenselijk dat de al werkzame docenten ook trainingen aangeboden krijgen die passen bij hun eigen behoeften en eventuele handelingsverlegenheid.

Niet alleen de zorg voor de student, maar ook de zorg voor jezelf als docent is belangrijk. Door het bieden van ondersteuning van een onafhankelijke teamcoach, het integreren van verplichte intervisiemomenten in de dagelijkse werkzaamheden en het nastreven van een nazorgbeleid bij ingrijpende gebeurtenissen voor docenten wordt er ook zorggedragen voor het mentale welzijn van de docent. In het nastreven van een nazorgbeleid bij ingrijpende gebeurtenissen is het van belang dat de studentondersteuners binnen 24 uur beschikbaar zijn om de docent te ondersteunen en de zorg gezamenlijk te dragen. Hiervoor is uitbreiding van de studentondersteuners hard nodig. Wanneer een docent weet hoe te handelen en er voldoende oog is voor zijn mentale welzijn, heeft dit weer een positieve invloed op het welzijn van de student.

Docent zijn, betekent dus meer dan lesgeven alleen. Naast dat we aandacht moeten hebben voor de beoordeling die docenten geven aan de door hen ervaren werkdruk en wij hen carrièreperspectief moeten te bieden, horen wij hen ook voldoende ruimte te geven, door het verminderen van de onderwijstijd, zodat zij zich kunnen blijven professionaliseren. Wij horen er zorg voor te dragen dat de kwaliteit van ons onderwijs actueel blijft. Dit kunnen wij doen door onze docenten jaarlijks één week mee te laten lopen in de beroepspraktijk van de studenten. De docent ziet hierdoor waar de studenten in de praktijk tegen aanlopen en kunnen hen hierin, zowel in de beroepspraktijk als op school gerichte coaching bieden. Dit heeft een positieve invloed op de voorbereiding van de student op de arbeidsmarkt. Tevens blijft de docent zelf ook op de hoogte van de actuele ontwikkelingen van de beroepspraktijk van de student, waardoor de docent de theorie en deze praktijk met elkaar kan verbinden. Daarnaast inspireert de docent tijdens zijn docentstage ook mensen uit het werkveld die als zij-instromer de beroepsgerichte vakken kunnen geven. Deze zij-instromers horen wij een carrièreperspectief te bieden met een aantrekkelijk salaris. Hierdoor worden de lessen betekenisvol wat bijdraagt aan de kwaliteit van het onderwijs.

Momenteel zien wij dat er meer opleidingsmogelijkheden en werkgelegenheid is dan dat wij studenten hebben op het mbo. Iedere student zou een opleiding moeten kunnen volgen die past bij zijn capaciteiten en interesse, ook wanneer dit op niveau 3 is. Een student kan met een diploma op niveau 3 in het werkveld aan de slag gaan en daar vervolgens middels een LLO-traject bij leren en een niveau 4 diploma halen, zodat zij een diploma hebben wat vanuit het werkveld gevraagd wordt.

Met bovenstaande adviezen, hoop ik dat wij vooral samen met elkaar, een positieve en duurzame bijdrage leveren aan het studenten- en docentenwelzijn in ons onderwijsstelsel. Graag licht ik bovenstaande adviezen toe tijdens het rondetafelgesprek op 10 april 2024 aanstaande.

Hartelijke groet,

Lieke Brugman
Docente Astrum College
Gruttostraat 10
6883 CN Velp
06-13064467